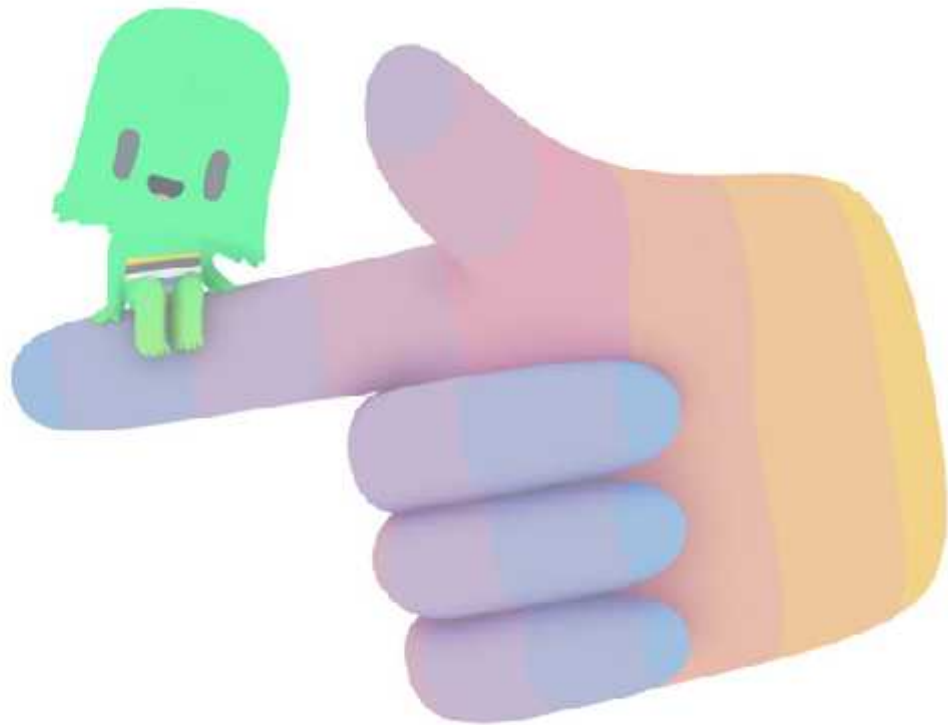

Програмата е разработена в рамките на проект „Превенция на сексуалното посегателство и сексуална експлоатация на деца в Централна и Източна Европа – цялостен подход“ и има за цел да подкрепи родителите и специалистите в подхода и първите им разговори с детето – как то да се предпази, как да реагира и към кого да се обърнат за помощ.

КИКО И РЪКАТА

ГРУПОВА РАБОТА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА СЕКСУАЛНО НАСИЛИЕ СРЕЩУ ДЕЦА

[изготвил: Златка Йорданова
консултант: Галина Благомилова, доктор на педагогическите науки, директор на детското заведение

Апробирана в академичен авторски тип
целодневна детска градина „Звънче“, гр.
Шумен]

Институт по социални
дейности и практики

ОБОСНОВКА

Според направени проучвания в Европа едно от всеки пет деца става жертва на някаква форма на сексуално насилие, включително сексуална злоупотреба. В 70 до 80% от случаите насилникът познава жертвата. Той е член на семейството, роднина, приятел, възпитател... Децата нямат умения да се предпазват от такива посегателства, не знаят как да реагират в случай на неудобна ситуация и към кого да се обърнат, страхуват се да споделят, срамуват се от случилото се, а често дори не разбират, че с тях се е случило нещо недопустимо.

Контекстът в България:

Данни на Държавната Агенция за закрила на детето показват, че за последните 10 години регистрираните случаи на сексуално насилие над деца нарастват, като през последните 3 години бройката прехвърля 300 случая. Не е преувеличено твърдението, че българското общество си затваря очите пред този проблем. Все още се счита за табу разговора с децата на тази тема. Битува разбиране, което поставя жертвите в изключително не приемлива позиция за обществото, сякаш носят клеймо.

През 2015 г. по заявка на Институт по социални дейности и практики е проведено национално представително изследване сред родители и настойници на деца на възраст между 5 и 11 години, което изследва кога и как родителите включват в разговорите с детето темата за риска от сексуално насилие.

- ✓ 61,7 % от българските родители не са разговаряли с децата си как да се предпазят от сексуално посегателство;
- ✓ Близо 50% от тях споделят, че разговорът изобщо не е бил труден.
- ✓ 27,6 %, са провели такъв разговор, когато детето е било на 10 години.

Основната част от родителите поставят **акцента върху това децата да не контактуват с непознати (34,6%)** и че **има хора, които могат да извършат сексуално насилие (35,3%)**. Темата за доброто и лошото докосване е засегната **едва от 7,7 %** от родителите, а **20% са се опитали да поставят граници** - че не всеки има право да докосва детето.

ПРОГРАМА ЗА РАБОТА В ГРУПА „КИКО И РЪКАТА“

Програмата е разработена в рамките на проект „Превенция на сексуалното посегателство и сексуална експлоатация на деца в Централна и Източна Европа – цялостен подход“ и има за цел да подкрепи родителите и професионалистите в подхода и първите им разговори с детето – как то да се предпази, как да реагират и към кого да се обърнат за помощ.

Целева група: Програмата е предназначена за широк кръг деца в предучилищна възраст обхванати в детски заведения и ученици от първи и втори клас на общообразователните училища.

Възраст: 5-8 години

Формат : затворен

Брой участници: 10 - 15

Място на реализация: ЦДГ, училища, социални услуги, които работят с деца от тази възрастова група

Време: Два дни в седмицата по 30 минути.

Срок за реализиране на програмата: 2 сесии в рамките на една седмица / може да бъдат реализирани и в два последователни дни /

ЦЕЛ:

- Намаляване броят на деца – жертви на сексуално насилие и злоупотреба чрез първична превенция.

ЗАДАЧИ:

- Активизиране представите на децата за неприкосновеност на собственото тяло, добър и лош контакт с околните.
- Формиране на умения за предпазване от лошия контакт.
- Изграждане на нагласа за споделяне на притеснителни факти и събития и формиране на кръг от значими възрастни, на които могат да споделят.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

- Изграждане на мотивация за споделяне и усвояване „Правилото на бельото“;
- Повишаване на уменията на децата за диференциране на добър и лош контакт с хората;
- Придобиване на умения за предпазване от сексуални посегателства.

ДЕЙНОСТИ, С КОИТО ЩЕ СЕ РЕАЛИЗИРА ПРОГРАМАТА:

- Игра за представяне на участниците;
- Игри за диференциране на понятия;
- Театрализирана игра;
- Арт – техника за затвърждаване знанията за „Правилото на бельото“;
- Дискусия.

ДИЗАЙН НА ПРОГРАМАТА

ЗАНЯТИЕ ПЪРВО

Упражнение за представяне: „Име и движение”

Цел: Запознаване с водещия. Представяне по атрактивен начин, въвеждане в ситуацията чрез забавление. Запознаване с персонажите Кико и Ръката.

Времетраене: 15 минути

Описание: Децата застават в кръг. Водещият ги поздравява и им предлага да се представят по следния начин. По даден от него знак всеки казва своето име, така като му е приятно да го наричат и показва едно движение с тялото си. Хубаво е децата да се насърчат да не повтарят движенията на своите другарчета, а да представят свое собствено. През това време водещият записва имената им с маркер върху цветни изрязани формички и ги залепя върху дрешките им с помощта на хартиено тиксо. В края на упражнението водещият представя куклата Кико и ръката и ги въвежда като важна част от занятието.

Необходими материали: цветни идентификатори, маркери, тиксо, кукла момченце, ръкавица за ръка- хубаво е да има апликирани очи и уста.

Диалог на водещият с Кико и Ръката/ Водещият показва с лявата си ръка куклата и говори едновременно от негово име и от свое име като водещ

Кико: Хееееей здравейте! Аз съм Кико. А вие как се казвате? Как, как?

Водещ: Деца хайде да си кажете имената на Кико. Едно, две, сегааа / *Стимулират се децата да си кажат имената едновременно/*

Кико: Каак? Я по- силно, че не разбрах. – *Стимулират се децата да повторят имената си отново и по-силно.*

Водещ: Кико, разбра ли сега?

Кико: Не.

Водещ: А ти не виждаш ли ,че децата имат хубави цветни фигурки на дрешките и на тях са написани имената им?

Кико: АААА сега разбрах. Тайничко видях, че вие правихте някакви движения.

Водещ: Това беше нашата игра за представяне. Ти искаш ли да участваш?

Кико: Ами разбира се. Ей сега ще ви покажа моето движение. Хоооп / *водещият раздвижва куклата по някакъв начин.*

Водещият слага на дясната си ръка ръкавицата, предназначена за ролята на ръката.

Ръката: Хей какво правите тук без мен? Кико Къде сме?

Кико: Къде ли? В детската градина / В училище при децата /. Деца това е Ръката. Ние се познаваме отдавна. Забавляваме се чудесно. Веднъж, когато исках да летя, тя беше моят самолет – Бърррррр /Показва се с движение как Кико лети върху Ръката / А друг път, когато мнооого ми се танцуваше, но нямах музика, Ръката беше моят музикант и ми свиреше на пиано - пим пам пум. Показва се с движение как Кико танцува, а Ръката свири на пиано/ Ама аз май много се разприказвах. Ръчичке, това са моите нови приятели.

Ръката: А какво е това приятел?

Кико: Амиии???

Водещ: Деца, нека помогнем на Кико да обясни на ръката какво е това приятел! Съгласни ли сте?

Упражнение - Дискусия” Какво е приятелството?”

Цел: По непринуден начин децата да споделят и обогатят своята представа за приятелството.

Времетраене: 2 минути

Материали: Не са необходими.

Описание: Водещият стимулира децата да отговорят на въпросите: Какво значи приятел? Какво правим със своите приятели? Кога имаме нужда от приятел?.....

Кико: Разбра ли сега Ръчичке? Ами че ние с тебе също сме били приятели.

Ръката: Ааа разбрах. Ами тогава искам всички да сме приятели. Искате ли деца? Ами щом сме приятели, тогава да поиграем.

Кико: Добре, но на какво? Сетих се . На „Обичам, не обичам”

Ръката: Ами как се играе тази игра? Деца вие знаете ли?

Упражнение - ” Обичам – не обичам”

Цел: Забавлявайки се децата да диференцират понятията „приятно – неприятно” и да активизират представата си за понятието „правило”.

Времетраене: 3 минути

Материали: Зелени и червени картончета за всяко от децата.

Описание:

Водещият: Деца, вие знаете, че всяка игра си има правила, за да могат всички да участват и да се чувстват добре. Правилата на тази игра са следните: Всеки от вас ще получи по две цветни картончета – червено и зелено на цвят. Аз ще ви казвам различни неща, които вие трябва да определите дали обичате или не обичате. Когато кажа например „да пея” тези, които обичат да пеят вдигат зеленото картонче, а тези които не обичат – червеното. Хайде да опитаме. /Прави се проба за проверка дали децата са разбрали инструкциите на играта/ След това играта продължава с различни твърдения: да рисувам, да ям шоколад, да играя, да си мия зъбите, да ходя на

зболекар, да си прибирам играчките, да ми се карат, да ме наказват..../Може за улеснение действията да са предварително написани на цветни листчета и водещият да ги изтегля и прочита /

Упражнение - Дискусия " Правилата"

Цел: По непринуден начин децата да споделят и обогатят своята представа за правилата.

Времетраене: 2 минути

Материали: Не са необходими.

Описание: Водещият стимулира децата да отговорят на въпросите: Какво означава правило? Къде има правила? Защо са ни нужни правилата? Какво би станало ако няма правила?

Водещ: Разбра ли сега Кико какво са правилата? / Следва обобщение./

Кико: Разбрах. Тогава сега да поиграем на „Позволено – забранено“

Ръката: Ами как?

Кико: Както в предната игра. Правилата са същите. Ако е позволено – зелено картонче, ако е забранено – червено.

Ръката: Деца разбрахте ли?

Упражнение- " Позволено – забранено"

Цел: Децата да диференцират понятията „позволено – забранено“ и да затвърдят понятието „правило“.

Времетраене: 3 минути

Материали: Зелени и червени картончета за всяко от децата.

Описание: Алгоритъмът е същият като на предната игра

Водещият: Примерни твърдения: да ям плодове и зеленчуци, да ям много шоколад, да пресичам на червено, да играя, да играя на пътното платно, да стоя цял ден на компютъра.

Кико: Браво деца! Справихте се отлично! Хубаво си поиграхме. На мен много ми хареса, а на вас хареса ли ви?

Упражнение за затваряне и обратна връзка: „Предпочитаният стол“

В средата на кръга се поставят един до друг два стола. На облегалките им има залепен усмихнат и намръщен емотикон. Децата се приканват да седнат за кратко на столчето с този емотикон, който отговаря на тяхното мнение дали им е харесало или не занятието. Хубаво е Кико и ръката също да „седнат“ на съответния стол – Може и в началото, за да покажат нагледно на децата.

Необходими материали – два стола и емотикони.

Времетраене: 5 минути

ЗАНЯТИЕ ВТОРО

Упражнение за вработване: „Връщане на лентата“

Цел: Въвеждане на групата в работен режим. Припомняне на акцентите от първото занятие и въвеждане в темата на второто.

Материали: Кукла и ръкавица

Времетраене: 5 минути

Описание:

Кико: Здравейте деца! Помните ли кой съм аз?

Ръката: А мен спомняте ли си? Аз съм приятелка на Кико.

Кико: Аз май забравих какво беше това приятел.

Ръката: А пък аз не мога да си спомня какво е това правило. Деца ще ни припомните ли?

Следват отговори на децата и обобщение от водещия. А днес ще продължим да си играем на други интересни игри

Кико: Сетих се едно чудесно стихотворение на Валери Петров за приятелят

Казва се приятел пръв,
Но защо е той такъв?
Затова, че пръв полита
В огъня да те спаси
Пръв и без да се запита
Прав ли си или не си.
Пръв за теб леда пролазва,
Пръв за теб пролива кръв.
Ето за това се казва,
Че приятелят е пръв.

Упражнение - "Докосни"

Цел: Децата да активизират знанията за своето тяло и за понятието „разрешено докосване“

Времетраене: 2 минути

Материали: Не са необходими.

Описание: Водещият приканва децата по даден сигнал да докоснат бързо различни части на своето тяло веднъж или два пъти в зависимост от инструкцията. Например ДОКОСНИ веднъж нослето си, ДОКОСНИ ДВА ПЪТИ лявото си краче.....пета, коляно, ръка, корем, рамо, гърди, лакът, чело, коса.

Водещият: Хареса ли ви играта. Какво докосвахме когато играхме.? Точно така части на нашето тяло. **И вие се справихте отлично. Покажете, че вече добре познавате частите на своето тяло.** Тялото ни има части, които са открити, и такива, които са покрити с дрехи. Понякога ни е неприятно някой да ни докосва на определени места по тялото, понякога се чувстваме неудобно. Тогава трябва да кажем, че не ни е приятно. Затова има и части от тялото, които винаги са покрити с дрехи и не показваме пред другите.

Да поиграем сега на „Докосни другарчето си“

Алгоритъмът е същият като на предната игра, но децата се обособяват по двойки.

Предложения: да се здрависат, да докоснат другарчето си по нослето, да потупат леко крачето, да погалят косата...

Времетраене: 3 минути

Материали: Не са необходими.

Упражнение „Кико и Ръката си играят”

Цел: Въвеждане на правилото на бельото.

Времетраене: 5 минути

Описание:

Кико: Хей Ръчичке, виж колко интересна игра играят нашите приятели. Хайде да поиграем и ние.

Ръката: Дадено Кико. Може ли да те пипна по косата?

Кико: Може разбира се. / *Ръката докосва Кико по косата* /

Ръката: Може ли да те пипна по нослето?

Кико: Може./ *Демонстрира се./*

Ръката: Може ли да те пипна по ръката?

Кико: Може./ *Демонстрира се./*

Ръката: Може ли да те пипна под гащичките?

Кико: НЕ! НЕ МОЖЕ!

Ръката: Браво Кико! Никой няма право да те пипа под гащичките. Това е „Правилото на бельото” И ако някой го направи, веднага разкажи за това. Не го пази в тайна в никакъв случай.

Кико: Деца разбрахте ли „Правилото на бельото”? То е много лесно и просто. Не бива да позволяваме да ни докосват по онези части от тялото, които са покрити с бельо. Не трябва да докосваме и други хора по тези части от тялото им.

Упражнение „Да нарисуваме правилото на бельото”

Цел: Чрез приложение на арт техника правилото да се визуализира и затвърди.

Необходими материали: лист с изображение на недовършено голо човече за всяко дете, моливи и флумастри

Времетраене: 5 минути

Описание:

Децата се разполагат около масичките с предварително приготвени материали за рисуване и се приканват да нарисуват върху своето човече „Правилото на бельото”.

Упражнение за обобщение

Цел: Изграждане на нагласа за споделяне на притеснителни факти и събития и формиране на кръг от значими възрастни, на които могат да споделят.

Необходими материали: постер, фигурки за залепяне : човечето, майка, татко, лекар, учителка, тиксо и маркери.

Времетраене: 5 минути

Описание:

На видно място се поставя постер. В средата се залепя фигурката на човечето. Рисува се бельо от водещия. Децата се приканват да помислят за хората, които се налага да

докосват децата под бельото и на кого могат да разкажат ако им се случи нещо притеснително, да споделят „тайната“. Залепят се останалите фигурки около човечето.

Упражнение за затваряне и обратна връзка: „Емотикони“

Върху цветни лепящи листчета има направени изображения на усмихнато и намръщено личице. Децата се приканват да изберат онова личице, което илюстрира дали са доволни ли не от днешното занятие и да го залепят върху листа със своето човече. Там залепят и цветните идентификатори с имената си.

Необходими материали – емотикони.

Времетраене 5 минути

Накрая на всяко от децата се подарява книжката „Кико и Ръката“ и брошура за родителите „Правилото на бельото“

РЕСУРСИ

Книжка за деца „Кико и ръката“

Ръководство за родители

Плакати

Брошури

Видео клип „Кико и ръката“ – <https://www.youtube.com/watch?v=1JpgOQW4G9o>

Видео клип „Пластелиновите герои“ - https://www.youtube.com/watch?v=c_PJ4uY5s4E

Ресурсен център – ИСДП - <http://www.sapibg.org/>

Приложения

